

dan bij archief-behandeling, in het euvel van de kritiek vervallen.

Aansluiting van het classificatie-systeem bij de eigenaardigheden van de rangschikking is, zooals alweer vanzelf spreekt, een eisch, die voor elk archief gesteld moet worden, zoo goed als voor elke bibliotheek. Hier is het voornamelijk dat de vormklassen, de op grond van stoffelijke gedaante en inhoudsvorm van de archief-eenheden te vormen groepen, aandacht vragen. Meestal zal een verdeeling in dossiers, bundels, boeken, dozen, koffers, enz. vóór elke andere gaan; men kan bezwaarlijk dossiers, en koffers op één rek, naast elkander bergen. Veelal zal ook een splitsing in brieven en copieën, kantoorboeken, couranten en tijdschriften, kaartregisters, enz. voorop staan. Op dit gebied doet ieder, waartoe de noodzakelijkheid hem leidt; ook hier geldt bovenal: groepeeren is de kunst, niet verdcelen. Wát er te groepeeren zal zijn *vindt* de klassificerende, hij *maakt* dat niet. De door den archivaris aangetroffen uiterlijke- en inhoudsvorm-verschijningen zullen meestal geheel andere zijn dan die, welke den bibliothecaris worden voorgezet; maar de verplichting om met die verschijningen rekening te houden, bestaat voor beiden.

(Wordt vervolgd.)

H. HYMANS.

BESLECHTE GESCHILLEN

Red. Mr. A. E. J. NYSINGH

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

DE GETAXEERDE POLIS

Verzekering is een overeenkomst, waarbij de verzekeraar zich verbindt aan den verzekerde de schade te vergoeden, welke deze door het plaats grijpen van een of meer bepaalde, onzekere gebeurtenissen zal lijden, zulks tegen betaling van een premie door den verzekerde.

Het kenmerkende der overeenkomst — wij wezen er in een vorig artikel reeds op — is hierin gelegen, dat het een *schade-vergoedingscontract* is. Op die gedachte is ons assurantierecht gebouwd, daaraan worden de verschillende vragen, welke zich telkens weer in de praktijk voordoen, getoetst.

Het belang dat de verzekerde heeft bij het niet plaats vinden van de rampen, waar tegen verzekerd wordt, behoeft niet steeds voort te vloeien uit zijn eigendomsrecht op de zaken, welke aan het gevaar zijn blootgesteld; ook een ander dan de eigenaar kan belang hebben, bijv. de hypotheekhouder, dat zijn onderpand niet waardeloos wordt. Doch wat ook de aard van het belang moge zijn, een werkelijk belang voor den verzekerde dat de ramp niet intreedt, moet er zijn; en bovendien, de verzekerde kan niet meer vergoed krijgen dan de werkelijk door hem geleden schade.

In de polis moet ingevolge de voorschriften der wet worden uitgedrukt „het bedrag der som, waarvoor verzekerd wordt”. De beteekenis van die aanduiding is deze, dat daarmee wordt aangegeven het maximum bedrag, dat de assuradeur zal hebben te vergoeden.

Of hij dat geheele bedrag zal moeten betalen hangt van verschillende omstandigheden af, waarop thans niet kan worden ingegaan. Doch wel mag er op gewezen worden, dat het geheele bedrag niet behoeft te worden betaald, indien de schade, welke de verzekerde heeft geleden, minder groot is, ook al is de verzekerde zaak (het verzekerd belang) geheel verloren gegaan.

De verzekerde zal dus, wanneer hij in rechten schadevergoeding wenscht te vorderen, moeten bewijzen, dat hij schade heeft geleden en tot welk bedrag. Dit bewijs is niet altijd gemakkelijk, dikwijls zelfs heel moeilijk. Vooral wanneer het betreft schilderijen, antiquiteiten e.d. is vaststelling van de schade, voor den

eigenaar bij totaal verlies de waarde, bezwaarlijk; hoe zal men door deskundigen nog doen taxeren wat door den brand is vernield of misschien op den bodem der zee ligt?

De praktijk tracht deze bezwaren te ondervangen, door in de polis te vermelden, wat de werkelijke waarde is van de verzekerde zaak (gemakshalve bepalen wij ons nu verder tot het geval dat het eigendomsrecht het verzekerd belang is).

Die waarde behoeft niet gelijk te zijn aan de verzekerde som, aan het bedrag, waarvoor verzekerd is. Men kan immers ook voor een gedeelte eigen risico dragen, of wel zich op verschillende polissen bij verschillende assuradeuren ieder voor een gedeelte verzekeren. In dergelijke gevallen is de getaxeerde waarde hooger dan de verzekerde som; meestenzijds zijn deze bedragen gelijk. Polissen waarin de waarde van de verzekerde zaak is uitgedrukt, noemt men „getaxeerde” polissen, tegenover „open” polissen, wanneer zulks niet het geval is.

De strekking van de getaxeerde polis is dus, om het bewijs van de grootte der schade te vergemakkelijken voor den verzekerde. Dat hij schade heeft geleden door de ramp waartegen verzekerd wordt moet natuurlijk allereerst vaststaan; ingeval van geschil rust ook daarvan op den verzekerde de bewijslast. Hij zal niet alleen hebben te bewijzen dat het goed is verloren gegaan of beschadigd, en wel door een oorzaak, waartegen hij was verzekerd, maar ook dát hij schade heeft geleden, dát hij bij de verzekerde zaak belang had; bijv. dat hij eigenaar was. Ook ter vergemakkelijking van dat bewijs komen dikwijls voorwaarden in den polis voor, bijvoorbeeld de Engelsehe P.P.I. clause (policy proof interest), doch de beteekenis van dergelijke clausules is thans niet aan de orde.

De getaxeerde polis heeft uitsluitend beteekenis voor het bewijs van het bedrag der schade; bij totaal verlies, om de waarde, welke verloren gegaan is, vast te stellen; bij partieel verlies, om houvast te geven voor de schadebepaling door vergelijking van de waarde van het restant met de waarde vóór het intreden van de ramp.

Welke is nu die beteekenis volgens Nederlandsch recht?

Het Wetboek van Koophandel heeft aan deze vraag twee artikelen gewijd, en wel de artikelen 274 en 275.

Zij luiden:

Art. 274:

„Indien die waarde (die der verzekerde voorwerpen) in de polis is uitgedrukt, heeft de regter niettemin de bevoegdheid om aan den verzekerde de nadere rechtvaardiging der uitgedrukte waarde op te leggen, voorzooverre door den verzekeraar redenen worden aangevoerd, waaruit gegronnd vermoeden wegens het bovenmatige der opgave geboren wordt.

De verzekeraar heeft in allen gevalle het vermogen om de bovenmatigheid der uitgedrukte waarde in regten te bewijzen.

Art. 275:

„Indien echter het verzekerde voorwerp vooraf is gevalueerd door deskundigen, bij partijen daartoe benoemd en, desgevorderd, door den regter beëdigd, kan de verzekeraar niet daartegen opkomen, tenzij in geval van bedrog; alles behoudens de bijzondere uitzonderingen bij de wet gemaakt”.

Deze artikelen zijn niet zonder strijd tot stand gekomen; de oorspronkelijk voorgestelde redactie werd in de Tweede Kamer in de zitting van 19 Maart 1826 zelfs afgestemd. Tweeërlei belang stond tegenover elkaar. Aan den eenen kant wilde men den verzekerde gelegenheid geven het bewijs van de grootte der geleden schade op eenvoudige wijze te leveren; aan den ande-

ren kant vreesde men, dat men door te veel gewicht te hechten aan de taxatie in de polis de verzekering in „spel of weddenschap” zou doen ontaarden. Wanneer de waardeering in de polis door den rechter moest worden geaccepteerd, wanneer hij niet zou kunnen onderzoeken, of die waardeering met de werkelijkheid klopte, dan zou de verzekering haar karakter van schadevergoedingscontract kunnen verliezen, dan zou de assuradeur wellicht gehouden zijn meer dan de werkelijk geleden schade te vergoeden; en wanneer de mogelijkheid daarvoor zou bestaan, dan had men meteen de gelegenheid open gesteld spel en weddenschap, het afhankelijk stellen van een betalingsplicht van het al dan niet intreden eener onzekere gebeurtenis, zonder dat die gebeurtenis op zichzelf het vermogen van een der partijen zou hebben beïnvloed, onder het mom eener overeenkomst van verzekering rechtsgeldig te doen geschieden; nog daargelaten dat onze toenmalige volksvertegenwoordiging de vrees koesterde dat vergoeding van meer dan de werkelijke schade zou kunnen leiden tot niet voldoende zorg — zoo niet erger! — aan de zijde der verzekerden.

Men zoekt dus naar een waarborg daartegen, en meende die te hebben gevonden door de bovenaangehaalde bepalingen; indien de verzekeraar voorloopig aannemelijk maakt, dat de taxatie te hoog is, kan de rechter den verzekerde gelasten, de grootte der schade, en dus de werkelijke waarde van de verzekerde zaak te bewijzen; in ieder geval is de verzekeraar bevoegd zijnerzijds te bewijzen, dat de taxatie te hoog is geweest.

Dit wordt alleen anders, indien de taxatie niet door de partijen zelf is geschied, doch door deskundigen, al of niet door den rechter beëdigd. In dat geval had men een waarborg, dat de taxatie niet maar willekeurig was, doch overeenkwam met de werkelijkheid; maar dan achtte men ook fraude van den verzekerde of een verkapte poging tot spel of weddenschap niet te vreezen. Tegen een dergelijke taxatie is dan ook geenerlei tegenbewijs toegelaten; de aldus in de polis opgenomen waarde geldt zonder meer als juist.

Dat de wetgever met deze bepalingen zijn doel voorbij is geschoten leert een procedure meer dan 30 jaren geleden gevoerd, in haar tijd een cause célèbre: Blauwhoedenvoem contra Assuradeuren.

Door brand in het pakhuis „Neerlands Indië” was een partij margarine beschadigd welke verzekerd was op getaxeerde polis. Het verschil in waarde van het restant der partij, dat door den brand niet was beschadigd, en de getaxeerde waarde bedroeg meer dan f 55000.—; het verschil in waarde van dat restant en de werkelijke waarde van de geheele partij vlak vóór den brand nauwelijks f 10.000.—. Toch was de taxatie niet onjuist geweest doch sedert dien was de margarine prijs gedaald. Er was niet verzekerd tegen prijsdaling, maar tegen brand; volgens het beginsel, dat nooit meer vergoed hoeft te worden dan de werkelijk ten gevolge van de ramp geleden schade zou grof gezondigd worden, indien de assuradeuren zouden gehouden zijn meer dan f 10000.— schadevergoeding te betalen; de meerdere schade immers was een gevolg van prijsdaling, niet van brand.

Toch hebben assuradeuren deze procedure verloren, en wel op grond van het voorschrift van artikel 275 Wetboek van Koophandel; de daarbedoelde taxatie geldt als basis voor de schadeberekening, stelt de waarde vóór de ramp onaantastbaar vast, en dus kan het vaststaande feit, dat die taxatie op het oogenblik van den brand niet meer de werkelijke waarde vertegenwoordigde, hun niet baten.

Deze beslissing schijnt onbillijk, maar juist. Zij is de consequentie van artikel 275 Wetboek van Koophandel; de onbillijkheid is veroorzaakt, doordat er in dat artikel geen rekening mede is gehouden dat een taxatie, welke juist is op het oogenblik, dat de overeenkomst wordt gesloten, door verschillende

oorzaken, bijvoorbeeld door prijsdaling onjuist kan zijn op het oogenblik van de beschadiging. Het merkwaardige is echter dat er in het bedoelde geval in het geheel geen taxatie door deskundigen had plaats gehad! In de polis was slechts bepaald dat de partij margarine met wederzijdsch goedvinden was getaxeerd op een bepaalde som welke taxatie zou worden aangenomen als ware die overeenkomstig artikel 275 Wetboek van Koophandel door daartoe benoemde deskundigen vooraf opgemaakt. De vraag of artikel 275 in dat geval wel toepasselijk was, werd echter door assuradeuren niet gesteld; zij aanvaardden in de procedure de toepasselijkheid van artikel 275 op deze polis en groeven daarmede hun eigen graf, zooals wij gezien hebben.

Beter verging het een andere groep assurantie-maatschappijen in een procedure uit den laatsten tijd, welke het onderwerp vormt van dit opstel.

Een partij Delftsch aardewerk, en een aantal schilderijen in de polis respectievelijk op f 235.150.— en op f 510.400.— getaxeerd bevond zich in een opslagplaats aan de Lange Nieuwstraat te Utrecht, welke in den nacht van 12 op 13 Maart 1921 uitbrandde, met gevolg, dat de schilderijen geheel en het aardewerk voor een zeer groot deel zijn vernield. Ook hier had de taxatie niet plaats gehad door deskundigen, doch door partijen: de polis clausule luidde:

„Het interest wordt bij deze met wederzijdsch goedvinden getaxeerd en vastgesteld op de sommen volgens de specificatie, welke taxatie door ons wordt aangenomen evenals of die overeenkomstig art. 275 W. v. K. door daartoe bestemde deskundigen vooraf ware gemaakt.

Ingeval van brand zal de schade volgens die taxatie, die als de werkelijke waarde onmiddellijk voor den Brand wordt aangenomen, worden vergoed, terwijl wij aan alle bepalingen der Wet of van de polis, die strijdig zijn tegen deze overeenkomst renuntieeren”.

Dergelijke clausules komen in de practijk herhaaldelijk voor. Men heeft daar nu eenmaal behoefte aan een onaantastbare taxatie zonder dat men daartoe deskundigen in den arm hoeft te nemen. In deze laatste procedure nu, waarin dus op grond van ongeveer gelijklopende polisvoorwaarden was te beslissen, voerden assuradeuren een geheel ander verweer dan in de Blauwhoedenvoem procedure was geschied. Wel beweerden ook hier assuradeuren, dat de getaxeerde waarde te hoog was, hetgeen zij aanboden te bewijzen; doch zij beriepen zich daarbij op de ongeldigheid der aangehaalde clausule, of beter, op de niet-toepasselijkheid van artikel 275 Wetboek van Koophandel. Dat artikel was volgens hen alleen geschreven voor het geval, dat taxatie werkelijk door daartoe benoemde deskundigen had plaats gehad; of partijen nu al bepalen, dat hun taxatie „geacht moet worden” een deskundigen-taxatie te zijn is onverschillig; die taxatie blijft een taxatie door partijen en valt onder artikel 274, niet onder artikel 275. W. v. K.

Intusschen, in de polis was dan toch maar overeengekomen dat beide partijen zich er bij zouden neerleggen, dat de taxatie als een deskundigen taxatie zou worden beschouwd en dus onaantastbaar zou zijn. En ook assuradeuren zijn aan den inhoud van de gesloten overeenkomst gebonden, tenzij ... deze in strijd komt met bepalingen van dwingend recht, bepalingen dus, waarvan de wet zelf afwijking bij contract niet toestaat, hetgeen in het assurantierecht nog eens in het bijzonder bepaald is door art. 254 van het Wetboek van Koophandel:

„Afstand bij het aangaan der verzekering, of gedurende derzelve loop, gedaan van hetgeen bij de Wet tot het wezen der overeenkomst wordt vereischt, of van hetgeen uitdrukkelijk is verboden, is nietig”.

De vraag is dus: kan bij overeenkomst van het bepaalde in de bovenaangehaalde artikelen 274 en 275 W. v. K. worden afgevoerd? Of met andere woorden: kunnen partijen overeenkomen, dat de taxatie door hen zelf zonder deskundigen in de polis opgenomen volstrekt bindend en dus onaantastbaar zal zijn?

De Rechtbank te Rotterdam (vonnis van 9 November 1922) antwoordde bevestigend; zij kon „met het oog op de wettelijke regeling niet ontdekken, welk algemeen maatschappelijk belang wordt geschaad als partijen verklaren, dat zij het over een zekere waarde der verzekerde goederen zijn eens geworden, daarom een waardeering door deskundigen overbodig achten en aan hun waardeering de bindende kracht van artikel 275 Wetboek van Koophandel toekennen”.

En zij voegde daaraan toe „dat door zulk een overeenkomst, die de wet nergens heeft verboden, de repressieve werking ten opzichte van de ontaarding van de assurance in spel en weddenschap wordt vervangen door een preventieve werking, hierin bestaande, dat de verzekeraar, wetende aan de taxatie en de polis te zijn gebonden, met meer zorg dan anders zich vooraf van de juistheid dier waarde rekenschap zal hebben te geven”.

Achte de Rechtbank de overeenkomst volkomen redelijk en niet in strijd met eenig wetsvoorschrift, het Hof en de Hooge Raad dachten hier anders over.

Het vonnis werd bij arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 26 Juni 1923 vernietigd aan welke beslissing de Hooge Raad op 20 Juni 1924 zijn sanctie heeft geschonken.

Beide arresten beriepen zich op de historie en de algemeene beginselen, welke in den aanvang van dit artikel zijn uiteengezet, wat het Hof aldus formuleerde:

„Dat ook blijkens de geschiedenis der Wet het onderscheid tusschen de artikelen 274 en 275 zijn oorsprong vindt, enerzijds in het verlangen om den verzekerde het bewijs der schade gemakkelijk te maken, doch anderzijds in de zorg om te waken tegen verzekering hoven belang, welke zorg den wetgever heeft belet hier partijen geheel de vrije hand te laten; dat de wet bij haar streven om deze beide motieven tot hun recht te doen komen — te recht of ten onrechte — een waarborg heeft gezien tegen het gevreesde euvel van te hooge verzekering (de Hooge Raad sprak van: „tegen ontaarding in spel of weddenschap”) in voorafgaande waardeering door deskundigen zij het ook dat die deskundigen door partijen zelve zijn benoemd en niet behoeven te worden beëdigd en daarom aan zoodanige waardeering een kracht heeft toegekend, die bij art. 274 aan de waardeering door partijen is ontzegd.

dat derhalve aan partijen de bevoegdheid niet toekomt en om door onderlinge afspraak de onderscheiding, die de artt. 274 en 275 maken, uit te wisselen en eigenmachtig aan eigen taxatie de kracht te verleen, die de wet slechts aan waardeering door deskundigen heeft durven toevertrouwen”.

Deze beslissing schijnt ons volkomen juist, wanneer men de zaak van streng juridisch standpunt beziet. Onze wetgever heeft inderdaad de onaantastbaarheid van de taxatie, de gebondenheid van partijen en dus van den rechter daaraan slechts willen toelaten in één geval, namelijk, dat deze taxatie geschiedt door deskundigen. Het komt voor onze wet dus hier niet op aan of in de polis *gezegd* wordt dat deskundigen hebben getaxeed maar of dat in werkelijkheid is *geschied*. Eerst dan is ieder tegenbewijs uitgesloten, maar ook dan alleen.

Doch ook wanneer men de zaak van een algemeen standpunt beziet schijnt ons de beslissing niet onjuist, al wordt hierover speciaal in de praktijk vaak anders geoordeeld, met een beroep op het Engelsche recht, waar, behoudens in geval van bedrog

iedere taxatie in de polis voor beide partijen verbindend is; zonder mogelijkheid van nader bewijs of tegenbewijs.

Toegegeven kan worden dat de ongeveer een eeuw geleden herhaaldelijk uitgedrukte vrees bij Regeering en Kamer, dat de verzekering zou ontaarden of kunnen ontaarden in spel of weddenschap, overdreven schijnt. Ook al zou eens iets meer als de werkelijke schade betaald worden, daarom behoeft in een dergelijke verzekering nog niet een soort dobbel spel gezien te worden, vooral niet bij de ontwikkeling van het verzekeringswezen, waar bij de verzekeraar haast altijd is een maatschappij of een groep van maatschappijen. In zooverre is het Engelsche voorbeeld inderdaad leerzaam; niemand zal kunnen volhouden, dat het Engelsche assurantierecht zich heeft ontwikkeld tot een verkaptte vorm van spel of weddenschap.

Natuurlijk blijft waar dat de mogelijkheid van een hoogere vergoeding dan de werkelijke schade een prikkel kan vormen tot mindere nauwgezetheid bij den verzekerde; doch daar staat tegenover, dat lang niet altijd met zekerheid is vast te stellen, hoe groot de schade eigenlijk is. Goederen kunnen voor den een meer waard zijn dan voor den ander; de een kan met goederen meer winst maken dan de ander; oordeelende volgens objectieve maatstaf kan men onbillijk zijn in sommige gevallen, waarin juist de verzekerde te goeder trouw voor zich zijn belang hooger waardeert.

Het is dan ook voornamelijk op den practischen grond dat de handel zekerheid moet hebben en moet weten, waar zij aan toe is, dat de praktijk het Engelsch stelsel prefereert en door de boven aangehaalde poliscoördinatie tracht te bereiken, zij het dan ook zonder succes. En men vindt het Engelsche stelsel ook daarom billijk, omdat de assuradeur, indien hij dan soms verplicht mocht zijn meer dan de werkelijke schade te vergoeden, indien de taxatie te hoog is geweest ook een hoogere premie heeft genoten als belooning voor dat hoogere risico.

Naar onze meening is dit alles niet overtuigend. Zekerheid is nuttig voor den handel, zelfs voor ieder mensch, al valt zij op aarde maar weinigen ten deel. Doch het is maar de vraag wat men onder zekerheid verstaat. Verzekering dient juist om zekerheid te verkrijgen, namelijk dat men de geldelijke schade welke men door het intreden van zekere onheilen zal lijden vergoed krijgt.

Die zekerheid moet er zijn, meer is onnoodig en kan door verzekering niet worden verschaft; met name dient zij niet om in geval van schade een bepaald geldelijk bedrag te „verzekeren”; wil men weten waar men aan toe is, men moet zijn goed niet verzekeren, maar verkoopen.

Zoolang verzekering een schadevergoedingscontract is — en zoo bedoelt de praktijk het toch ook — behoort er gelegenheid te zijn te debatteeren over de vraag, hoe groot de schade in een bepaald geval is.

Dat het bewijs van de grootte dier schade vaak moeilijk te leveren is, zagen wij boven; dat een taxatie dus in een polis wordt opgenomen is begrijpelijk en de redelijke strekking daarvan is het bewijs te vergemakkelijken.

Voorshands staat de grootte der schade vast; de verzekeraar zijnerzijds behoort de gelegenheid te hebben, tegenbewijs te leveren. Is het bewijs lastig, dan is ook tegenbewijs niet zoo eenvoudig en zal dat misschien evenmin geleverd kunnen worden als het bewijs van de waarde; de taxatie blijft dan van kracht en op grond daarvan krijgt de verzekerde het volle pond — wellicht meer dan dat. En slaagt het tegenbewijs wel dan is de geleden schade niet zoo groot als de berekening op grondslag der taxatie zou uitwijzen en dan behoort dat meerdere den verzekerde niet vergoed te worden; indien de ramp niet was ingetreden had hij dat meerdere toch ook niet genoten.

En nu kan worden erkend, dat de rechter volgens artikel 274

ook aan den verzekerde bewijs van de waarde kan opleggen, niettegenstaande de taxatie; doch men vergete niet, dat dit alleen kan, indien de verzekeraar redenen heeft aangevoerd, waaruit gegrend vermoeden voortvloeit, dat de taxatie bovenmatig is geweest. Dat de rechter dergelijke redenen spoedig voldoende zal oordeelen achten wij niet waarschijnlijk; de rechter oordeelt niet op grond van losse beweringen, doch op grond van vaststaande feiten, zoodat het opleggen van nader bewijs aan den verzekerde alleen zal voorkomen — en wij voegen bij: behooren voor te komen — ingeval door den verzekeraar voorloopig is *bewezen* (door schriftelijke bewijsstukken of met behulp van vaststaande feiten) dat de taxatie te hoog was.

Wil men onze wet een verwijt maken, dan moet dat naar onze meening niet zijn dat zij tegenbewijs mogelijk maakt, in gevallen als boven besproken, waar partijen zelf dat uitdrukkelijk hebben uitgesloten, maar dat zij die mogelijkheid in artikel 274 te beperkt en in artikel 275 in het geheel niet openstelt en dat zij met waardeverandering na de taxatie niet voldoende rekening houdt. Indien een taxatie door deskundigen heeft plaats gehad is zij onaantastbaar, ook al is zij tastbaar fout geworden; de Blauwhoedenveem procedure heeft treffend geïllustreerd tot welk onbillijk resultaat dit kan leiden.

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

Red.: A. H. GRONDEL, ABR. MEY, JAMES POLAK

In deze rubriek worden elke maand een of meer opgaven gepubliceerd, waarvan ieder abonné de uitwerking aan de redactie kan inzenden.

De oplossingen moeten vóór den 25sten der maand, volgend op die, waarin de opgave is gesteld, worden toegezonden aan den rubriekredacteur, wiens naam bij de desbetreffende opgave werd vermeld. Ze worden beoordeeld onder de initialen van den inzender (wiens naam en adres op het werk moeten zijn vermeld) of onder door hem te geven motto.

Op het couvert te schrijven „Oplossing”.

Het papier slechts aan een zijde te beschrijven. Losse vellen papier aan elkaar hechten.

Voor werkstukken welke men terugverlangt, gefrankeerd couvert bijvoegen.

Voor elke opgave worden punten gegeven (maximum 10). Hij of zij, die het hoogste aantal punten voor 6 uitwerkingen verkrijgt, ontvangt van den uitgever een boekwerk, betrekking hebbende op het vak. — Zij, die eenmaal een prijs ontvingen, blijven verder buiten mededinging.

OPGAVE No. 16

(Uitwerkingen in te zenden aan ABR. MEY, Heerengracht 508, Amsterdam)

Een der Commissarissen eener N.V. raadpleegt U in Mei 1922 in de volgende aangelegenheid:

De Vennootschap heeft belangrijke bedragen opgenomen bij een bank, doch heeft opnieuw behoefte aan geld tot voortzetting van het bedrijf. De bank geeft reeds crediet-hypotheek op alle onroerende goederen. De Commissaris heeft in de Directie volledig vertrouwen, voor zoover betreft haar technische kennis, doch wenscht zich in financiële aangelegenheden niet uitsluitend op haar oordeel te verlaten. Derhalve wenscht hij Uw toelichting.

De Commissaris legt U gegevens voor, waarover hij beschikt en geeft U de noodige inlichtingen, voor zooverre hem dit mogelijk is. De Commissaris verstrekt U bijgaande Balans en Winstrekening per 31 December 1921, benevens een bedrijfs-overzicht per 30 April 1922.

Daarbij geeft hij U de volgende inlichtingen.

Het bedrijf is gevestigd in het dorp X. en bestaat uit een gieterij en een machinefabriek.

De Vennootschap werd opgericht in 1919, in October van dat jaar werd met den bouw aangevangen en 1 October 1920 was de fabriek gereed en begon de exploitatie. De arbeiderswoningen kwamen eerst in den loop van 1921 gereed.

De eerste balans werd opgemaakt per 31 December 1921.

De gieterij is ingericht voor een jaarproductie van ongeveer 5000 ton gietwerk, de machinefabriek voor een productie welke 4 maal zoo groot is als die van de eerste 4 maanden van 1922.

Er wordt op order gewerkt. Er waren in de laatste weken groote orders ingekomen, zoodat de stand der orders op 1 Mei was voor de gieterij circa 2500 ton gietwerk tegen een gemiddelden verkoopprijs van f 150,— per ton en voor de machinefabriek een waarde van circa f 100.000.—.

Productie 1922	Gieterij	Machinefabriek
Januari	225 ton	f 16.600.—
Februari	225 ton	„ 18.000.—
Maart	275 ton	„ 21.000.—
April	275 ton	„ 20.000.—
		f 75.000.—

Op 31 December 1921 en op 30 April 1922 waren geen orders in bewerking. De Directie is van oordeel, dat naar verwacht mag worden, de loonen en de prijzen der materialen voorloopig geen belangrijke wijziging zullen ondergaan. De fabriek vervaardigt hoofdzakelijk gelijksoortig gietwerk en gelijksoortige werktuigen.

Stel de Commissaris zooveel mogelijk in staat om zich op grond dezer gegevens een oordeel te vormen, zoowel over de afgesloten boekingsperiode als over het bedrijf gedurende het loopende boekjaar. (behoeft niet in rapportvorm).

(Examen N. I. v. A. 1922).

UITWERKING VAN OPGAVE No. 13

Afdeeling 1

De firma Melchior zal hare resultaten op beide koffiesoorten afzonderlijk moeten overzien, en dus in hare boekhouding Santos- en Robustasoorten afzonderlijk moeten houden. Verder werd vereischt een maandelijksche positie controle en opmaking der bruto-goederenwinst. Hiertoe geeft ed permanence de l'inventaire voor dit geval geen voldoende oplossing, immers het resultaat is slechts voor een deel afhankelijk van het verschil tusschen inkoopprijs en verkoopprijs, daar dit voor een ander deel afhankelijk is van de afwikkeling der A. L. K.-transacties, die tegenover effectieve inkoop of verkoopen als afdekking dienst gedaan hebben.

Inkoopcontracten

In een register, volgens liniaatuur 1 vast te leggen, een deel van het boek registreert Santoscontracten, een ander deel Robusta-contracten.

Alle contracten worden hierin doorlopend genummerd naar datumvolgorde ingeschreven met aanduiding van verkooper, aflader, soort en qualiteit. De aantallen balen in de verschillende maanden af te roepen in de daarvoor aangegeven kolommen ingevuld, hier schuiven de 6 levermaanden voortdurend op, zoodat de telling van een zekere maand steeds aangeeft het totaal der per die maand gecontracteerde quatus. Dan volgt een korte aanduiding der koopecondities en de £-notering van den koopmaand, waartegen men dus de £ per den betalingsmaand kan indekken. Het sterlingbedrag wordt naar de verschillende maanden ingevuld, ook schuiven de kolommen voortdurend op, zoodat eene telling ook aangeeft de £ bedragen, die op de verschillende termijnen moeten ingedekt zijn. (Bij stabiele valuta zal die termijnafdekking vervallen, maar toch nodig blijven